

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСТАВНИК ВО ЗВАЊЕ НАСЛОВЕН ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР
ЗА НАСТАВНО-НАУЧНАТА ОБЛАСТ ОФТАЛМОЛОГИЈА НА
ФАКУЛТЕТОТ ЗА МЕДИЦИНСКИ НАУКИ ПРИ
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП

Со Одлука бр. 2002-156/4 од 24.9.2020 година донесена на 246. седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки, одржана на 24.9.2020 година, определени сме за членови на Рецензентска комисија за избор на наставник во насловно звање насловен доцент / насловен вонреден професор за наставно-научната област офталмологија (30219) - двајца извршители:

- **д-р Милица Ивановска**, редовен професор во пензија за наставно-научната област офталмологија – претседател;
- **д-р Милена Голубовиќ**, редовен професор за наставно-научната област офталмологија, вработена во ЈЗУ Универзитетска клиника за очни болести во Скопје – член;
- **д-р Милка Здравковска**, редовен професор за наставно-научните области епидемиологија и здравствена статистика и информатика, вработена на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Конкурсот за овој избор беше објавен во весниците „Слободен печат“ и „Коха“ на 5–6.9.2020 година и во предвидениот рок се пријавија следните кандидати:

- **вон. професор д-р Невенка Лабан-Гучева**, доктор на медицински науки, специјалист по офталмологија, вработена во Клиниката за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот;
- **доц. д-р Страхил Газепов**, доктор на медицински науки, специјалист по офталмологија, вработен во Клиничката болница во Штип;

Врз основа на приложената документација од кандидатката вонр. професор д-р Невенка Лабан-Гучева, чест ни е на Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да му поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева е родена на 8.4.1956 година во Битола. Основното образование го завршува во Скопје. Средното образование го завршува како првенец на генерацијата во гимназијата „Јосип Броз Тито“. Во учебната 1973/1974 година се запишува на Медицинскиот факултет во Скопје, кој го завршува во 1980 година со просечна оценка 8,70. Специјализацијата по Офталмологија ја завршува во Воената болница и на Медицинскиот факултет во Скопје 1987 година. Постдипломските студии на Медицинскиот факултет при УКИМ во Скопје ги завршува со просечна оцена 9,90. Во март 1992 година го одбранува магистерскиот труд со наслов „Офталмотрауми кај индустријски работници: етиологија, инциденција и методи на превенција“. Во 2001 година е избрана во звање Примариус. Докторската дисертација со наслов „Евалуација на лекувањето на тироидната очна болест (ТОБ): Класификации, цитокини и IGF-I/IGF-VR3“ ја одбранува во 2008 година. Во звање асистент по предметот Офталмологија на Медицинскиот факултет во Скопје е избрана 2000 година. На факултетот за Медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е избрана во звање насловен доцент на 24.3.2010 година. Во звање вонреден професор на факултетот за Медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е избрана на 9.12.2015 година.

Вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева била вработена во Воената болница во Скопје во периодот од 1982-1987 год., потоа во Здравствената станица на РЖ Скопје во периодот од 1988-1999 год., а од 1999 год. е вработена како офталмолог во Очниот кабинет на Клиниката за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот. Во периодот 1994-1996 год. престојува 6 месеци во Kelsey Eye Institute, OHSU, Portland, Oregon (USA). Активно се служи со англискиот, рускиот и српскиот јазик.

Во 2015 г. објавила скрипта и практикум, под наслов „Болести на очите”, наменет за студентите на Оптометрија. Потоа, во 2019 година, објавува учебник за студенти на Општа медицина, со наслов „Офталмологија”.

Има објавено преку 60 научни трудови, учествува активно на конгреси со усмени презентации на трудови од областа со која се занимава. Како офталмолог учествувала во изведување на 6 клинички студии во период од 2008-2018 година при што последната клиничка студија е се уште во тек.

Член е на повеќе здруженија: Лекарска комора на Македонија, Македонско лекарско друштво, Здружение на ендокринолози и дијабетолози на Македонија, Здружение за дебелина и Здружение на офталмолози на Македонија.

Законски услови кои треба да ги исполнува кандидатот за избор во звање редовен професор

1. Д-р Невенка Лабан-Гучева е избрана во звање насловен доцент за наставно-научната област офталмологија на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип на 24.3.2010 година. Во звање вонреден професор на факултетот за Медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев” во Штип е избрана на 9.12.2015 година.
2. Објавила 9 научно истражувачки трудови во соодветната област во меѓународни научни списанија или меѓународни научни публикации во изминатите 5 години.

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Списание	Импакт фактор
1	Gucev ZS, Tasic VB, Saveski A, Polenakovic MH, Laban NB, Zechner U, Bartsch O.	Tissue-specific mosaicism in a patient with Rubinstein-Taybi syndrome and CREBBP exon 1 duplication.	Clin Dysmorphol. Jul;28(3):142-144 (2019)	0.575
2	Gucev Z, Tasic V, Bogevska I, Laban N, Saveski A, Polenakovic M, Plaseska-Karanfilska D, Komlosi K, Winter J, Schweiger S, Nishimura G, Spranger J, Bartsch O.	Heterotopic ossifications and Charcot joints: Congenital insensitivity to pain with anhidrosis (CIPA) and a novel NTRK1 gene mutation.	Eur J Med Genet. 2019; S1769-7212(18)30561-5. (2019).	2.328
3	Z Gucev, G Kalcev, N Laban, Z Bozinovski, N Popovski, A Saveski, B Daskalov, D Plaseska-Karanfilska, and V Tasic	Characteristic Diagnostic Clues of Metatropic Dysplasia: The Lumbothoracic Humpback with Dumbbell Appearance of the Long Bones.	Balkan J Med Genet. Dec 31;21(2):35-38,(2018).	0.712

4	Tasic V, Mitrotti A, Riepe FG, Kulle AE, Laban N, Polenakovic M, Plaseska-Karanfilska D, Sanna-Cherchi S, Kostovski M, Gucev Z	Duplication of The SOX3 Gene in an SRY-negative 46,XX Male with Associated Congenital Anomalies of Kidneys and the Urinary Tract: Case Report and Review of the Literature	Balkan J Med Genet.;22(1):81-88., (2019).	0,420
5	Gucev Z, Tasic V, Plaseska-Karanfilska D, Dimishkovska M, Laban N, Bozinovski Z, Kostovski M, Saveski A, Polenakovic M, Towler OW, Shore EM, Kaplan FS..	Severe digital malformations in a rare variant of fibrodysplasia ossificans progressiva	Am J Med Genet A.179(7):1310-1314 (2019)	2.146
6	Gucev Z, Tasic V, Plaseska-Karanfilska D, Konstantinova MK, Stamatova A, Dimishkovska M, Laban N, Polenakovic M.	LHX4 Gene Alterations: Patient Report and Review of the Literature.	Pediatr Endocrinol Rev. 13(4):749-55 (2016)	2.078

Бр.	Автор	Наслов на трудот	Меѓународно научно списание	Години на излегување на списанието/ публикацијата
1	Janchevska A, Tasic V, Laban N, Polenakovic M, Gucev Z, Bachmann N, Bergmann C	A 4-Year-Old Boy with Beckwith Wiedemann Syndrome (BWS).	Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 39(2-3):131-135.) 2018;	од 1980
2	Janchevska A, Krstevska-Konstantinova M, Pfäffle H, Schlicke M, Laban N, Tasic V, Gucev Z, Mironska K, Dimovski A, Kratzsch J, Klammt J, Pfäffle R	IGF1R Gene Alterations in Children Born Small for Gestitonal Age (SGA).	Open Access Maced J Med Sci. 2018;6(11):2040-2044. (2018)	од 2013
3	Kostovski M, Tasic V, Laban N, Polenakovic M, Danilovski D, Gucev Z.	Obesity in Childhood and Adolescence, Genetic Factors	Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 38(3):121-133. (2017)	од1980

I. Наставно-образовна дејност

Д-р Невенка Лабан-Гучева е избрана во звање асистент по предметот Офталмологија на Медицинскиот факултет во Скопје во 2000 година, со што е вклучена во едукативниот процес преку самостојно изведување на практична настава по истиот предмет. Била ментор на студентски теми презентирани на конгреси на студентите по медицина.

На Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е избрана во звање насловен доцент за наставно-научната област офталмологија на 24.3.2010 година. Во периодот по изборот, предава на Стручните студии за оптометристи и медицински сестри, како и на студентите од студиската програма Општа медицина на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Д-р Невенка Лабан-Гучева ги предавала следните предмети:

1. Анатомија и физиологија на очите
2. Оптичка физиологија
3. Фармакологија на очите
4. Бинокуларен вид
5. Контактни леќи 1
6. Контактни леќи 2
7. Офталмологија
8. Офталмологија со нега
9. Офталмолошка клиничка пракса
10. Болести на очите.

Во периодот од избор во звање вонреден професор секој семестар предавала по три различни предмети на студентите од прв циклус студии, со фонд од 2 часа неделно за секој предмет.

Учествува како ментор (повеќе од 10 пати) или како член на голем број одбрани на дипломски работи. Била рецензент на еден научен труд, како и рецензент во избор на наставник на Медицинскиот факултет во Штип.

Во звање вонреден професор на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е избрана на 9.12.2015 година.

II. Научноистражувачка дејност

Резултат на големата научноистражувачка работа на д-р Невенка Лабан-Гучева се голем број на објавени научни трудови во меѓународни списанија.

По изборот во вонреден професор, во изборниот период од 5 години, д-р Невенка Лабан-Гучева има објавено шест (6) труда со импакт фактори три (3) труда во интернационални списанија. Трудовите, по категории, се наведени и објаснети во продолжение.

Научни трудови објавени во научни списанија со импакт фактор

1. Gucev ZS, Tasic VB, Saveski A, Polenakovic MH, **Laban NB**, Zechner U, Bartsch O. Tissue-specific mosaicism in a patient with Rubinstein-Taybi syndrome and CREBBP exon 1 duplication. Clin Dysmorphol. 2019 Jul;28(3):142-144,(IF= 1,768).

Rubinstein-Taybi syndrome е ретко автосомно доминантно нарушување со типично лице, епикантус, силно изразениот хипертелоризам, низок раст, скелетни абнормалности и ментална ретардација. Опишано е 9-годишно девојче, првородено дете од млади и здрави родители. На лицето се забележува голем прекршен нос, како и карактеристично лице со гримаси кои кај пациентот даваат впечаток дека плаче тогаш кога се смее. Впечатливи беа и тенките заоблени веѓи и многу тенка горна усничка. Кај пациентката, во нејзиниот класичен фенотип на RSTS, не се покажаа CREBBP или EP300 алтерации во генот во нејзините лимфоцити. MLPA анализата на букалниот брис покажа хетерозиготна дупликација на ексонот 1. Оттаму, недостаток на генски алтерации во периферните лимфоцити не се секогаш индикација дека не постојат во некои други ткива. Соматските мутации треба да се анализираат и во другите ткива, како што е тоа букалната слузокоза или уринарниот седимент. Само така може да се докаже генската причина на повеќе болести.

2. Gucev Z, Tasic V, Bogevska I, **Laban N**, Saveski A, Polenakovic M, Plaseska-Karanfilska D, Komlosi K, Winter J, Schweiger S, Nishimura G, Spranger J, Bartsch O. Heterotopic ossifications and Charcot joints: Congenital insensitivity to pain with anhidrosis (CIPA) and a novel NTRK1 gene mutation. Eur J Med Genet. 2019: S1769-7212(18)30561-5.

Се работи за ретко и тешко автосомно рецесивно нарушување кое се карактеризира со вродено отсуство за чувство на болка придружено со анхидроза. Ова заболување е познати и под името херeditарна сензорна и автономна невропатија тип IV (HSA N-IV). Опишана е 23-годишна пациентка со прогресивна деструкција на зглобовите со масивна формација на калус и остеофитоза. Неосетливоста на болка доведе до повреди кои

долго време не можеа да зараснат. Анхидрозата, неможноста да се поти, доведе до тоа пациентката да избегнуваше топло и сонце. Сколиоза, страбизам беа исто така дел од клиничката презентација. Добра анамнеза кај овие пациенти би довела до рана дијагноза.

3. Gucev Z, Tasic V, Plaseska-Karanfilska D, Konstantinova MK, Stamatova A, Dimishkovska M, **Laban N**, Polenakovic M. LHX4 Gene Alterations: Patient Report and Review of the Literature. *Pediatr Endocrinol Rev.* 2016;13(4):749-55.

Опишан е случај на 14-годишен пациент кој пристапи на клиника со низок раст и тешкотии со движењето. Кај пациентот мускулната биопсија покажа присуство на конгенитална миопатија без специфична милолошка карактеризација. Хипопитуитаризмот беше објаснет со направената MRI на хипоталамус и хипофиза каде што се детектирале empty sella syndrome. Мутација на LHX4 генот кој е транскрипционен фактор на генот за хормонот за раст го објасни хипопитуитаризмот, но не и миопатијата и офталмолошките промени. Од офталмолошките алтерации беа детектирани: конвергентен страбизам, нистагмус и изразито редуцирана видна функција.

4. Z Gucev, G Kalcev, **N Laban**, Z Bozinovski, N Popovski, A Saveski, B Daskalov, D Plaseska-Karanfilska, and V Tasic. Characteristic Diagnostic Clues of Metatropic Dysplasia: The Lumbothoracic Humpback with Dumbbell Appearance of the Long Bones. *Balkan J Med Genet.* 2018 Dec 31;21(2):35-38.

Ова е прв опишан случај со метатропична дисплазија во Македонија. Се работи за ретка скелетна дисплазија која е асоцирана со хетерозиготна мутација во TRPV4 генот. Момчето имало 28 месеци со X колена и е испратено за метаболна инвестиација, суспектно за вит-Д резистентен рахитис. Кај ова момче офталмолошкиот преглед не покажа абнормалности. Ортопедски мерки на поддршка се единствено расположливо средство во лекувањето.

5. Tasic V, Mitrotti A, Riepe FG, Kulle AE, **Laban N**, Polenakovic M, Plaseska-Karanfilska D, Sanna-Cherchi S, Kostovski M, Gucev Z Duplication of The SOX3 Gene in an SRY-negative 46,XX Male with Associated Congenital Anomalies of Kidneys and the Urinary Tract: Case Report and Review of the Literature. *Balkan J Med Genet.* 2019;22(1):81-88.

Аномалии на SOX3 генот се поврзани со хипопитуитаризам, аномалии на централниот нервен систем и повремено со страбизам. Опишан е 5-ти објавен случај во литературата каде што SOX3 генот води до хипоспадија, нарушување на уринарниот тракт и бубрезите, како и до нарушување во половата ориентација. Најден е 46,XX кариотип, женски кариотип кај фенотипски машко дете. SRY беше негативен. Секвенционирање на целиот егзом покажа уникатна дупликација на околу 550kb на Xq27. Овој регион вклучува мултипли гени и меѓу нив SOX3 се појавува како главен фенотипски двигател. На тој начин се докажа геномски инбаланс каде што е инволвиран SOX3 генот кај 46,XX SRY-негативен маж. Ова е прв случај во објавената литература кој е асоциран со ренална малформација. Исто така, трудот ги дискутира и другите четири до сега објавени пациенти со нивните сличности и разлики во однос на пациентот кој ние го опишавме.

6. Gucev Z, Tasic V, Plaseska-Karanfilska D, Dimishkovska M, **Laban N**, Bozinovski Z, Kostovski M, Saveski A, Polenakovic M, Towler OW, Shore EM, Kaplan FS. Severe digital malformations in a rare variant of fibrodysplasia ossificans progressiva. *Am J Med Genet A.* 2019;179(7):1310-1314

Опишан е случај на 16-годишна пациентка со историја за нетрауматско отекување на подлактиците, остеохондромии во колената, хетеротопична осификација на вратот и грбот, тешки малформации на сите прсти со хипопластични нокти или нивно комплетно отсуство, парцијална алопесија. Особена тешкотија е осификација на темпоромандибуларниот зглоб што исхраната ја сведува само на каша, односно течна храна. Докажана е мутација на ACVR1 (c.983G>A;p.Gly328Glu) што ја потврдува суспектната FOP варијанта. ДНА беше изолирана од периферната крв. Доцна поставената дијагноза на FOP варијантата кај овој пациент беше причина за тешките малформации на прстите. Се работи за автосомно доминантно нарушување. Трудот беше на насловната страница на списанието во бројот од јули 2019.

Трудови со оригинални научни резултати, објавени во научни списанија без импакт фактор

7. Janchevska A, Tasic V, **Laban N**, Polenakovic M, Gucev Z, Bachmann N, Bergmann C A 4-Year-Old Boy with Beckwith Wiedemann Syndrome (BWS). Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2018;39(2-3):131-135.

Опишано е 4-годишно машко дете со прекумерна телесна тежина, со лонгитудинална хемихипертрофија на јазикот и образот. Молекуларната генетска анализа покажа хипометилација на KvDRM1 (LIT 1) во импринтинг контролниот регион-2 (ICR2) на хромозомот 11p15.5. Генетскиот дефект е асоциран со низок ризик за појава на ембрионален тумор. Асоцијацијата на егзофталмус, макроглосија и гигантизам е карактеристична за овој синдром и треба да води до клиничко сомнение кое потоа може таргетирано генски да се докаже.

8. Janchevska A, Krstevska-Konstantinova M, Pfäffle H, Schlicke M, **Laban N**, Tasic V, Gucev Z, Mironska K, Dimovski A, Kratzsch J, Klammt J, Pfäffle R. IGF1R Gene Alterations in Children Born Small for Gestational Age (SGA). Open Access Maced J Med Sci. 2018;6(11):2040-2044.

Алтерации во рецепторот за IGF1 може да се манифестираат изолирано како низок раст или да се здружени со малформации или аномалии на бубрезите, очите. Беа анализирани 64 деца родени со мала родилна тежина во однос на гестациската старост кои останаа ниски во првите 4 години од животот и 36 деца родени со мала родилна тежина во однос на гестациската старост кои достигнаа нормален раст. IGF1 генска алтерација беше презентирана кај 2 од 64 ниски SGA деца. Ниедно од децата немаше дизморфични карактеристики или заостанување во развитокот како и какви било промени на органот за вид. Оттаму варијации на овој ген може и нетипично да се манифестираат само со низок раст.

9. Kostovski M, Tasic V, **Laban N**, Polenakovic M, Danilovski D, Gucev Z. Obesity in Childhood and Adolescence, Genetic Factors. Pril (Makedon Akad Nauk Umet Odd Med Nauki). 2017;38(3):121-133.

Преваленцата на обезноста како и обезноста во детска возраст се во постојан пораст во светот. Обезноста добива размери на пандемија. Афицира најмалку 250 милиони луѓе (7% од светската популација). Метаболичкиот синдром, дислипидемијата и јагленохидратната интолеранција се детектирани во сигнификантен број. Некои од децата се дизморфични или со лесна ментална ретардација. Кај некои од овие пациенти се докажани: Prader-Willi, Bardet-Biedl, WAGR синдром... Многу од овие синдромски и моногенски обезитети вклучуваат во себе комплексни малформации вклучувајќи го и органот за вид: страбизам, аниридија, амблиопија и многу други промени. Очните промени се често знак дека специфична генска алтерација е причина за појава на болеста.

Учество на научни собири

10. Laban-Guceva N. Лекување на тироидна очна болест (ТОБ). Македонски конгрес за ендокринологија со интернационално учество. Охрид 10-13.05 2018г

Тироидна очна болест ТОБ е автоимуно заболување и е најважна екстратироидна манифестација на тироидната дисфункција. Најчесто е асоцирана со Грејвсовата болест, но се појавува и кај еутироидни пациенти или кај пациенти кои имаат Хашимотов хопотироидизам

Благата форма има самоограничувачки тек, но кај 3-5% од пациентите постои опасност од губење на видот. Фактори кои се потенцијално контралибилни, пушењето цигари и тироидната дисфункција влијаат на почетокот и текот на болеста.

ТОБ ги афицира орбиталното и периорбиталното меко ткиво со секундарен ефект врз очите. Типичните промени се проптозата, ретракцијата на горниот капак, конјунктивалната инјекција, хемоза и периорбитален едем. ТОБ често пати предизвикува дисфигурација на лицето.

Лекувањето на ТОБ се базира на определената активност и тежина на болеста со соодветни скоринг системи (CAS, NOSPECS...). Ние лекувавме 30 пациенти со ТОБ,

кои сите примаат КС, 7 од нив или 23,3% се лекуваа комбинирано со КС и орбитална ирадијација, а 3 пациенти или 10% од нив мораа да направат орбитална декомпресија.

Кај пациенти со блага форма на ТОБ се препорачува користење на вештачки солзи, темни очила, да престанат со пушење. Се препорачува и 6-месечен третман со селен кој ја успорува прогресијата на болеста и нејзина метаморфоза од полесна во потешка форма.

Високи дози на кортикостероиди давани интравенски се препорачуваат во лекувањето на средно тешките и тешките форми на ТОБ. Оптималната кумулативна доза не треба да е повисока од 4,5-5 грама на metilprednisolon, а до 8 грама може да се користат кај екстремно тешки форми. Во лекувањето се користат и орални КС сами или во комбинација со радиотерапија или ciklosporin i rituksimab.

Орбиталната декомпресија, операција на страбизам или хирургија на капациите се изведува кај пациенти кои се веќе третирани конзервативно и кај кои не постои активност на болеста.

Учесник во научен проект

Се потврдува дека д-р **Невенка Лабан Гучева** учествуваше како офталмолог и ги извршуваше офталмолошките прегледи на испитаниците во следниве клинички испитувања спонзорирани од Ново Нордиск А/С, реализирани на испитувачки центри во ЈЗУ Универзитетска клиника за ендокринологија, дијабетес и метаболички нарушувања-Скопје:

11. Код на клиничко испитување: NN9535-4386

Наслов: SUSTAIN™ 11, Effect of semaglutide once-weekly versus insulin aspart three times daily, both as add on to metformin and optimised insulin glargine (U100) in subjects with type 2 diabetes

Фаза на испитување: 3б

Период на изведување: 2018 година –во тек

12. Код на клиничко испитување: NN9535-3625

Наслов: SUSTAIN™ 4, Efficacy and safety of semaglutide once weekly versus insulin glargine once daily as add on to metformin with or without sulphonylurea in insulin-naïve subjects with type 2 diabetes

Фаза на испитување: 3

Период на изведување: 2014 година-2015 година

Рецензент на научен труд

13. Рецензент на два научни труда во медицинското списание: Physioacta во јули 2017г.

III. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИСКО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ

Проф. д-р Невенка Лабан-Гучева севкупно е автор на една рецензирана скрипта, еден рецензиран практикум за вежби и еден универзитетски учебник, од кои само учебникот е објавен во изборниот период.

14. Невенка Лабан Гучева (2020) Офталмологија UGD Stip. ISBN: 978-608-244-718-6 <http://e-lib.ugd.edu.mk/912>

Пленарно предавање на стручен собир

15. Laban-Guceva N. Нови предизвици во лекувањето на дијабетичната ретинопатија. Дијабетолошки денови Маврово, 2016г.

Преваленцата на ДР варира од 28,8% кај пациенти кои имаат ДМ помалку од 5 години до 77,*% кај оние кои имаат ДМ 15 или повеќе години. Кај околу 90% од новите случаи со ДР би можело да се редуцираат компликациите ако тие се детектирани на време и соодветно лекувани. Лекувањето подразбира контрола на системските фактори како што се хипертензијата, контрола на серумските липиди. Специфичниот офталмолошки третман подразбира во зависност од степенот на ДР употреба на ласер фотокоагулација, кортикостероиди, анти-VEGF терапија кои се аплицираат интравитреално, витректомија

кај најтешките компликации. ДР бара комбиниран, мултидисциплинарен пристап со индивидуализиран третман за постигнување на оптимална гликемиска контрола, регулирање на системските фактори, редовен офталмолошки скрининг на дијабетичната популација, навремено воочување и третирање на офталмолошките компликации со цел намалување на бројот на пациенти кои ослепеле како последица на ДР.

16. Laban-Guceva N. Ophthalmologic changes in patients with Alport syndrome. Alport Meeting Ohrid. 31 август-2 септ. 2018г.

Најчести очни аномалии кои се појавуваат ка овој синдром се: корнеални опациитати, преден лентиконус, централна ретинопатија, како и темпорално ретинално истенчување без афицирање на видната острина. Додека лентиконусот може да се коригира, задните полиморфни корнеални дистрофии, макуларната дупка и макулопатија, доведуваат до слепило. Очните аномалии може да го сугерираат типот на наследување: периферна ретинопатија кај мајка на дете со хематурија, сугерира X-тип на наследување, додека лентиконус или централна ретинопатија кај девојче, сугерира рецесивно заболување. Сите очни аномалии кај пациенти со АС бараат офталмолошки преглед и внимание како и навреме превземање не офталмолошки третман.

17. Laban-Guceva N. Clinical Ophthalmological procedures and the diabetic eye complications. Четврти дијабетолошки денови. 29.03-31-03. 2019г. Крушево

Голем е процентот на новодијагностицирани слепи луѓе како последица на дијабетот. Кај пациентите со ДМ постои поголема можност да имаат макулопатија, глауком и катаракта, како последица на ова заболување. Брзото препознавање на овие компликации, навреме отпочнатиот третман и следење на овие пациенти од експерти во таа област би го намалило бројот на несаканите ефекти од дијабетесот врз видот. Постојат голем број на методи во офталмологијата кои се користат за визуализација на одредени делови на окото. Почнувајќи од Снеленовите таблички за одредување видна острина, фундускопијата која се изведува со директен или индиректен офталмоскоп за преглед на очното дно,, биомикроскопот со кој го гледаме предниот сегмент на окото зголемен 40 пати, со соодветна призма се прегледува иридокорнеалниот агол како и очното дно. Во употреба е и фундус камерата и фундус фотографијата, флуоресцеинската ангиографија, оптичката кохерентна томографија која ни овозможува визуализација на ретиналните компликации и следење на тие компликации после соодветна терапија. Ултрасонографијата има посебно место кај пациентите со непрозирни оптички медиуми, повреди, тумори... Тонотријата со различни типови на тонометри е од особено значење. Клиничките офталмолошки процедури се од големо значење не само за дијагностицирање на дијабетичните компликации на очите туку и за следење на ефектите од лекувањето со различни начини на лекување.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева, вработена на Клиниката за ендокринологија, дијабетес и болести на метаболизмот при Клиничкиот центар Скопје е пријавен кандидат на Конкурсот за избор на наставник во звање насловен вонреден професор за наставно-научната област офталмологија за Факултетот за медицински науки, УГД, Штип.

Рецензентската комисија е едногласна во оцената дека со целокупната своја досегашна работа вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева придонела за наставно-образовната, научноистражувачката, стручно-апликативната и организациско-развојна дејност на УГД Штип. Таа е специјалист и доктор на науките од областа офталмологијата.

Вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева активно публикува научни трудови со оригинални резултати во референтни меѓународни списанија и учествува со оригинални трудови на значајни меѓународни конференции од научноистражувачките области од интерес.

Кандидатката објавила и повеќе трудови во научно-популарни списанија и зборници на трудови. Била член на повеќе комисии при факултетот.

Интензивната активност на вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева ја потврдува проценката дека се работи за личност со исклучителна надареност и истрајна мотивираност за научна и едукативна работа.

Врз основа на приложениот материјал, како и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија има особена чест и задоволство да му предложи на **Наставно-научниот совет на Факултетот за медицински науки при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип да ја избере вонреден професор д-р Невенка Лабан-Гучева во звање насловен вонреден професор во наставно-научната област офталмологија.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Д-р Милица Ивановска, редовен професор, претседател, с.р.
Д-р Милена Голубовиќ-Арсовска, редовен професор, член, с.р.
Д-р Милка Здравковска, редовен професор, член, с.р.

ТАБЕЛА НА АКТИВНОСТИ КОИ СЕ БОДУВААТ ПРИ ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ

Ред. бр.	НАСТАВНО - ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	Поени
2	Избор во звање асистент	15
4	Избор во звање доцент	30
5	Избор во звање вонреден професор	40
	Вкупно	85

Р. бр.	НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ И СТРУЧНО- УМЕТНИЧКИ АКТИВНОСТИ	Поени				Вкупно
		Во земјата		Во странство		
		број	поени	број	поени	
3	Научни трудови објавени во списание со импакт фактор: Останати автори со реден број 1-6	6x5				30
4	Научни трудови објавени во списание без импакт фактор: Останати автори со реден број 7-9	3x3				9
9	Учество на научен собир со реферат во земјава Усна презентација, реден број 10.	1	1,5			1,5
14	Учесник во научен проект со реден број 11-12			2	3	6
24	Рецензент на научен труд, реден број 13	1	1			1
	ВКУПНО					47,5

Р. бр.	III. СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦСКО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	Поени				Вкупно
		Во земјата		Во странство		
		број	поени	број	поени	
1	Учебник, реден број 14	1	10			10
7	Пленарно предавање на стручен собир, реден број 15-17.	3	2			6
	ВКУПНО					16

ВКУПНО ОД СИТЕ АКТИВНОСТИ	148,5
----------------------------------	--------------